

Rapport fra Samarbeidsråd for overgrepssproblematikk

SRO IV 2019-2023

Rapport fra Samarbeidsråd for overgrepssproblematikk (SRO) for perioden 2019– 2023 legges med dette frem for Kirkerådet til orientering. Anbefalingene fra SRO, slik de fremkommer i rapporten, følges som tidligere opp av Kirkerådet administrativt.

Innhold

Rapport fra Samarbeidsråd for overgrepssproblematikk	1
SRO IV 2019-2023	1
Sammendrag.....	3
Bakgrunn.....	3
Mandat SRO perioden 2019-23	3
Medlemmer SRO- perioden 2019-23.....	4
Handlingsplan for SRO IV	5
1. Bidra til kunnskap og kompetanse i overgrepfeltet.	5
2. Gode systemer for håndtering, saksbehandling og rapportering på nasjonalt og regionalt nivå i overgrepfeltet.	6
3. Etisk bevisst bruk av sosiale medier og internett.	6
4. God rolleforståelse og et klart mandat i lokalkirken, når overgrep skjer	6
5. Velfungerende veiledningsordning ved seksuelle overgrep og grenseoverskridelser i Den norske kirke.	7
6. Styrket samarbeid med det økumeniske kirkelige nettverket <i>Sammen mot overgrep</i>	8
Økonomi	8
Anbefaling.....	8

Sammendrag

Samarbeidsråd for overgrepssproblematikk (SRO) er et bredt sammensatt pådriver- og koordineringsorgan innen feltet forebygging og håndtering av seksuelle krenkelser og overgrep i kirkelig sammenheng. Rådet er opprettet av Kirkerådet.

SRO IV er nå ferdige med sin oppnevningsperiode. Vedlagt er en rapport som beskriver arbeidet som er gjort i perioden 2019-2023. Nåværende SRO anbefaler at Samarbeidsrådet for overgrepssproblematikk oppnevnes for en ny periode ut fra anbefalinger i denne rapporten.

Bakgrunn

Kirkerådet hadde til orientering evalueringsrapporten for SRO III (2014-18) i januar 2019. Denne rapporten hadde følgende anbefalinger:

- Kirkerådet bør fortsatt ha et SRO som er bredt sammensatt og som har et pådriver-, kontakt- og koordineringsoppdrag
- det forutsettes at SRO har sekretærhjelp. Sekretæren bør fortrinnsvis komme fra avdeling for kirkefag for å ivareta et helhetlig og diakonalt perspektiv i feltet
- SRO møtes to til fire ganger i året, et arbeidsutvalg forbereder møtene og følger opp saker
- SRO anbefaler en periode på fire år
- SRO utarbeider en handlingsplan for perioden, følger denne i sitt arbeid og rapporterer ved endt periode.

Mandat SRO perioden 2019-23

Følgende mandat har ligget til grunn for perioden 2019-23:

- Samarbeidsråd for overgrepssproblematikk (SRO) er et nasjonalt råd for Den norske kirke.
- Rådet er et *pådriver- og koordineringsorgan* som skal bidra til å kvalitetssikre kirkens forståelse og håndtering av overgrepssproblematikk.
  - -Rådet skal være med å sikre at feltet får oppmerksomhet og fokus i kirken, og arbeide for å fremme profesjonalitet og fagetiske hensyn.
  - -Ut fra et helhetlig syn skal SRO ha ansvar for å evaluere, samordne og videreutvikle kirkens innsats innen overgrepssfeltet.
  - -SRO skal arbeide systemrettet og bidra til likebehandling.
  - -SRO skal delta aktivt i et arbeid innenfor det økumeniske nettverket
- SRO består av en representant fra:
  - Bispemøtet,
  - KA, Arbeidsgiverorganisasjon for kirkelige virksomheter
  - VAKE, kirkelig Ressurscenter mot seksuelle overgrep
  - Kirkerådet (representert ved ansatt i en lokalmenighet)
  - HR seksjonen i Kirkerådet (KR)
  - et eksternt fagmiljø
  - bispedømmekontorenes personalsjefer
  - Norges kirkevergelag
  - representanter for to av de frivillige organisasjonene innen Den norske kirke, hvorav en kristelig barne- og ungdomsorganisasjon og en misjonsorganisasjon

- SRO utarbeider en handlingsplan for sin oppnevningsperiode og leverer en rapport ved endt periode.
- Kirkerådet stiller sekretær til disposisjon for SRO. De ulike partene som er representert i SRO, dekker selv utgiftene til sine medlemmer.

Medlemmer SRO- perioden 2019-23

SRO har bestått av en representant fra:

- Kirkerådet (representert ved ansatt i en lokalmenighet) sokneprest **Anne Dalen** (leder)
- Bispemøtet, **Solveig Fiske**, vara **domprosten i Hamar**
- KA, Arbeidsgiverorganisasjon for kirkelige virksomheter **Marianne Brekke**. Vara **Silje Letmolie Hjeldsbakken** fratrådte i 2021 og er ikke erstattet.
- VAKE, Kirkelig Ressurscenter mot seksuelle overgrep **Dina Willemse**, vara **Turid Skorpe Lannem**. I 2020 overtok ny daglig leder **Anne Louise Skoland**.
- HR seksjonen i KR **Håvard Sporastøyl**
- et eksternt fagmiljø **Kari Ness Omvik** (til og med 2021)
- bispedømmekontorenes personalsjefer **Tormod van der Hagen**
- Norges kirkevergelag **Nina Brandt**
- representanter for to av de frivillige organisasjonene innen Den norske kirke:
  - kristelig barne- og ungdomsorganisasjon, KFUK-M ved **Charlotte Van Nexmark** frem til 2020 og **Karin-Elin Berg** frem til 2023
  - misjonsorganisasjon ved **Tormod Kleiven**

SRO utarbeider en handlingsplan for sin oppnevningsperiode og leverer en rapport ved endt periode.

Kirkerådet har stilt sekretær, seniorrådgiver **Sigrid Flaata**, til disposisjon for SRO.

SRO har hatt et arbeidsutvalg som har forberedt møtene. AU har bestått av:

Anne Dalen, leder

Tormod Kleiven, nestleder

Sigrid Flaata, sekretær

Handlingsplan for SRO IV

SRO's viktigste oppgave er å være et pådriver- og koordineringsorgan. Slik mandatet forutsetter, lagde SRO en handlingsplan og har styrt arbeidet sitt ut fra det. På hvert møte har det vært en egen sak, «Åpen post» hvor dagsaktuelle temaer har vært drøftet og SRO har vurdert sitt ansvar i dette bildet. Nedenstående rapport er et svar på handlingsplanen som følger vedlagt.

Arbeidet med å sette handlingsplanen ut i live ble utsatt da Korona-pandemien slo innover landet midt i mars 2020, og det første planlagte møtet ble dermed avlyst. Neste møte i september var det første digitale møtet og fungerte som en rapportering av status i de forskjellige organisasjonene knyttet til den pågående pandemien. Etter pandemien ble det første fysiske møtet holdt 25.mars 2022.

Rapporteringen som følger, er knyttet til de ulike hoved- og underpunktene i den utarbeidede handlingsplanen (handlingsplanens punkter står nedenfor i kursiv).

1. Bidra til kunnskap og kompetanse i overgrepfeltet.

- *Ad a: Lage oversikt over relevant materiell.*

SRO har sørget for en oversikt over hva som finnes av ressursmateriale på feltet.

Se lenke: <https://ressurscenteret.no/nyheter/ressurser/>

- *Ad b: Utfordre kompetansepersoner- og miljøer til å utvikle nytt materiell.*

Utarbeidet materiell er konkretisert i de øvrige punktene.

- *Ad c: Ta initiativ til markedsføring av det materiellet som finnes.*

SRO har oppfordret medlemmene til å markedsføre materiellet i de sammenhenger de representerer.

- *Ad d: Vurdere behov for og eventuelt initiere et veiledningshefte som gir adekvat veiledning både for frivillige og ansatte.*

Så langt er det ikke tatt initiativ til et slikt veiledningshefte.

- *Ad e: Initiere at temaet tas opp på eksisterende møtepunkter med kirkelige ansatte og frivillige.*
- SRO bidro til at temaet ble løftet på Kirkeledersamling 2021. Der ble det behandlet som et parallellseminar med tittel «Et trygt sted å være», Om forebygging og beredskapsplaner. VAKE, kirkelig ressurscenter mot seksuelle overgrep, holdt seminaret.

SRO oppfordret til at temaet ble løftet opp på kurs for nye menighetsråd og fellesråd.

2. Gode systemer for håndtering, saksbehandling og rapportering på nasjonalt og regionalt nivå i overgrepfeltet.

- *Ad a: Bidra til kvalitetsutvikling av rapportering fra KA og Kirkerådet*

SRO oppfordret Kirkerådet og KA til å videreutvikle det rapporteringssystemet som er, da det ivaretar kunnskap om forekomsten.

- *Ad b: Anvende rapporten til læring og kompetanseutvikling.*

KA arbeider med revidering av mal for rapportering. Læring og kompetanseutvikling vil komme som en følge av denne revideringen.

- *Ad c: Bidra til en fortløpende samtale om en tilfredsstillende organisatorisk modell for varsling og håndtering.*

Dette er gjennomført i rådsperioden.

- *Ad d: Gjennomgang av lederes rolle og ansvar ved varsling, ut fra organisatorisk tilhørighet.*

SRO har hatt en gjennomgang av Kirkerådets varslingsrutiner.

- *Ad e: Kvalitetssikre at det finnes gode beskrivelser av rutiner og regler ved varsling.*

Jamfør punkt d.

3. Etisk bevisst bruk av sosiale medier og internett.

- *Ad a: Følge opp ferdigstilling av SoMe-prosjektet ved å bidra til at produktet blir brukt.*

SOME- prosjektet er ferdigstilt og videoer knyttet til dette er produsert. SRO har drøftet og initiert bruk av videoene.

- *Ad b: Vurdere behovet for nettvettsregler i kirkelig regi.*

SRO har hatt en gjennomgang og drøfting av spørsmålet om behov for nettverkregler i kirkelig regi. Ifølge rapport fra SRO III skulle Kirkerådets kommunikasjonsavdeling jobbe med dette.

Kommunikasjonsavdelingen har utarbeidet en ny strategi for sosiale medier hvor blant annet informasjonssikkerhet og personvern er behandlet. SRO har ikke vurdert denne strategien med tanke på feltet seksuelle krenkelsers.

- *Ad c: Bidra til å forhindre og forebygge at grenseoverskridende seksuell adferd blir normalisert og akseptert.*

SRO har bidratt til dette gjennom de konkrete punktene i handlingsplanen som behandler forebygging og for øvrig drøfting på møtene av aktuelle saker

4. God rolleforståelse og et klart mandat i lokalkirken, når overgrep skjer

- *Ad a: Utarbeide retningslinjer som styrker lokalkirkens beredskap.*

Dette er ikke gjort.

- *Ad b: Bidra til at menighetene har tilgang til kunnskap, støtte og oppfølging.*

SRO har drøftet dette og representanter for Kirkevergelaget og bispedømmene har tatt det med seg tilbake til sine sammenhenger.

- *Ad c: Bidra til at menighetene kan ivareta den som er blitt krenket.*

Temaet er behandlet i SRO. Representanten for Kirkevergelaget sier dette har ikke vært en utpreget problematikk de senere årene, men det kan pekes på 3 punkter som kan være med på å ivareta den som blir krenket:

- Den norske kirke har igangsatt felles arbeidsmiljøundersøkelse for alle ansatte. Denne gjennomføres annet hvert år.

Tematikken bør innarbeides fast i arbeidsmiljøundersøkelsen og oppfølging må kvalitetssikres.

- «Mitt varsel» er utarbeidet og gjort kjent. Systemet sikrer at varsler blir ivaretatt av de som opptrer i arbeidsgivers sted.

- Fellesrådene har også egne varslingsrutiner og tematikken bør få fokus i det systematiske HMS arbeidet, i vernerunder og medarbeidersamtaler.

- *Ad d: Bidra til at den som har krenket, gis mulighet til menighetstilknytning.*

SRO har satt i gang et arbeid med å bidra til at den som har krenket, gis mulighet for menighetstilknytning gjennom et notat som tematiserer hvordan man forholde seg til temaet.

- *Ad d: Bidra til å ivareta den som overtar rollen som leder etter den som slutter på grunn av tematikk knyttet til seksuelle krenkelser.*

SRO har belyst og drøftet saken om å bidra til å ivareta den som overtar rollen som leder etter den som slutter på grunn av tematikk knyttet til seksuelle krenkelser. Saken er fulgt opp gjennom publisering av en vitenskapelig artikkel i *Tidsskrift for praktisk teologi* i 2022.

5.Velfungerende veiledningsordning ved seksuelle overgrep og grenseoverskridelser i Den norske kirke.

- *Ad a: Bidra til at Veilederordningen blir kjent og brukt.*

SRO har fulgt opp veilederordningen, bla med et besøk tidlig i perioden av Inger Lise Guttormsen, som er en av tre veiledere i Nasjonal veiledningsordning. Hun fortalte om sin rolle og sine erfaringer så langt med arbeidet i veiledningsteamet. Jamfør for øvrig punkt b.

- *Ad b: Evaluere ordningen.*

SRO har drøftet og gitt sin evaluering av ordningen, som VAKE, kirkelig ressurscenter mot seksuelle overgrep, har tatt med seg videre i sitt arbeid Styret i VAKE, kirkelig ressurscenter mot seksuelle overgrep, besluttet å si opp Nasjonal veiledningsordning i 2022, og anbefalte møte med Kirkerådet, Bispemøtet og KA om veien videre. Det møtet ble avholdt 1. november 2022 med alle partene til stede. I møtet ble det besluttet at Vake, kirkelig ressurscenter mot seksuelle overgrep, heretter skal

inneha rollen som nasjonal veiledningsordning, og dette skal Den norske kirke oppdatere på sine ulike nettsider.

6. Styrket samarbeid med det økumeniske kirkelige nettverket *Sammen mot overgrep*.

- *Ad a: Sørge for å være oppdatert på nettverkets arbeid¹*

SRO har sørget for å være oppdatert på nettverkets arbeid ved å ta det opp et par ganger gjennom perioden, sist ved et besøk av Erhard Hermansen fra Norges Kristne Råd 25.mars 2022.

- *Ad b: Ha en aktiv rolle i det arbeidet som skjer i nettverket.*

Representanter i SRO har en aktiv rolle i det arbeidet som skjer i nettverket.

Økonomi

For selve driften av SRO dekker Kirkerådet utgifter til sekretær, møtemat og minimalt med skyssutgifter. I tillegg kommer deltakeravgift til *Novemberkonferansen* for leder og sekretær i SRO, og en avgift til dekning av felles rapport fra Kirkens arbeidsgiverorganisasjon og Kirkerådet om kartlegging av saker om seksuell trakassering eller overgrep i Den norske kirke. De ulike partene som er representert i SRO, dekker selv utgiftene til sine medlemmer.

Anbefaling

Den norske kirke (Dnk) har en viktig samfunnsrolle med sine mange medlemmer, 100.000 frivillige og over 10.000 ansatte. Den norske kirke ivaretar sitt samfunnsansvar ved at de ansatte og frivillige i Den norske kirke evner å vite hva som er kritikkverdige forhold. Slik kan Den norske kirke forebygge at seksuelle overgrep begås av våre egne ansatte og personer i tillitsposisjoner. Ansatte og frivillige skal også ha nok kunnskap til å fange opp om de kirken møter er blitt utsatt for seksuell trakassering og/eller seksuelle overgrep. Det fordrer både kompetanse og utdanning. Det fordrer også god informasjon om hvilke kanaler som er tilgjengelig for å søke råd og hjelp, og å varsle.

SRO erfarer at arbeidet med overgrepfeltet ikke er kommet i mål og at det fortsatt er behov for et råd sentralt i kirkens som bidrar til bevisstgjøring og økt kompetanse for å ivareta feltet. SRO vil derfor anbefale at rådet videreføres for en ny fireårsperiode, SRO V. SRO anbefaler at det oppnevnes medlemmer i samsvar med dagens sammensetning, samt utvide rådet med en representant for samisk kirkeliv.

Et SRO V vil ivareta det fortsatte behovet for samordning av informasjon og oppfølging på tvers av kirkelige organer, organisasjoner og miljøer som er representert.

Sammensetningen av rådet sikrer behovet for en faglig tyngde ved å være bredt sammensatt basert på erfaring og kompetanse fra både feltet og ved å representere ulike deler av kirkens virksomhet og nedslagsfelt.

Dagens mandat vektlegger at SRO skal være «et pådriver- og koordineringsorgan som skal bidra til å kvalitetssikre kirkens forståelse og håndtering av overgrepstematikk». Vi anbefaler at dagens mandat videreføres, da det gir en god retning for at dette arbeidet kan forankres i kirken som helhet.

Skal SRO også i fremtiden fungere effektivt som pådriver og koordinator, vil det være en styrke at saker som drøftes i rådet fortsatt sendes som orienteringssaker i Kirkerådets valgte organ og aktivt følges opp i Kirkerådets sekretariat, og at kirkerådet stiller med en sekretær til rådet.